

ΠΑΛΗΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν : 18ην
Νοεμβρίου, 1973, ημέραν ΚΥ -
ΡΙΑΚΗΝ καί ὥραν 20.05-20.35

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν περασμένη Κυριακή, στήν τελευταία μας συνάντησι, ἀγαπη-
τέ μου Γιάννη, θυμηθήκαμε καίτι στίχους τοῦ Σουρῆ, κατὰ τοῦ
ἐθνικοῦ ποιητοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, πού πάντα ὁ Σουρῆς τῶν
ἐπείραζε...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, τό θυμάμαι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θαυμάσια. Ἐπειδή λοιπόν μί' κουβέντα φέρνει τήν ἄλλη, ἀπό
κάποιον στίχο τοῦ Σουρῆ γιά τήν Ἀθήνα, ὅτι εἶναι " ἀπό σιου-
πίδια χίλια δυό, ὠραῖο περιβόλι ", θυμήθηκα μιά παλιά καί
λησμονημένη σάτυρα τοῦ Τίμου Μωραϊτίνη, γιά τοῦς δημοσίους
κῆπους τῆς Ἀθήνας

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί ἔλεγε σ' αὐτή του τήν σάτυρα ὁ ἀλησμόνητος Μωραϊτίνης;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Περιέγραφε τά σιουπίδια τῶν ἀθηναϊκῶν κήπων, μέ ὀνομασίες
βοτανολογικές. Ἐλεγε λόγου χάριν ὅτι στά δημόσια περιβόλια
βρίσκει κανεῖς τήν " Ἀποτσιγαρέαν τήν πεπατημένην "...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί μόνο ἀπό τό πρῶτο ἂν κρίνω, πρέπει νά ἦτανε πολύ ἔξυπνη
αὐτή ἡ περιγραφή, τόσο πού ἀνυπομονῶ ν' ακούσω τήν συνέχεια.
Λοιπόν : Ἀποτσιγαρέα ἡ πεπατημένη... Ἄλλο σιουπίδι ἢ μᾶλλον
ἄλλο κολουσδι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐφημεριδέα ἡ πολύφυλλος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ ὠραῖο. Ἐφημερδδέα ἡ πολύφυλλος. Ἄλλο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τσιγαροπακετέα ἡ κενή..

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ πολύ ώρατο. Βέβαια ένα άδειο πακέτο από τσιγάρα, τόπετοϋσε ό άθηνάτος όπου βρισκότανε, ιδίως στους δημοσίους κήπους, του Ζαπείου, του Συντάγματος, του Μουσείου, στο μικρό περιβολάκι του Πανεπιστημίου και όπου εύρισκε πράσινο. "Άλλο τέτοιο λουλουδι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κουρελαρέα ή πολύχρωμος...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ νόστιμο. Κουρελαρέα ή πολύχρωμος ~~από άλλοτε άπο άλλοτε~~ ~~από άλλοτε άπο άλλοτε~~ Πήγαιναν οι γιουβερνάντες και οι παραμάνες με τά παιδιά στο Ζάππειο ή στο Μουσείο κι' ένώ τά παιδάκια παιζανε, αυτές πλέκανε ή ράβανε κάτι ή κεντούσανε και ότι κουρελάκι ή μαλλι περίσσευε, τό πετούσανε με άδιαφορία στο περιβολάκι που ήτανε δίπλα τους.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σ' αυτούς τους δύο κήπους, ειδικώς, έλεγε ό Μωραϊτίνης, στο Ζαππειο και στο Μουσείο, υπάρχει άλλο ένα λουλουδι έν άφθονία Λαδοχαρτέα ή συμπεπιεσμένη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Λαδοχαρτέα ή συμπεπιεσμένη ; Δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οι γιουβερνάντες και οι μπόννες, είχανε μαζί τους και φραντζολάκια για τά παιδιά, με βούτυρο ή μαρμελάδα, τυλιγμένα σε λαδόχρατο. Φυσικά όταν τό παιδί έτρωγε τήν ταρτίνα του, είτε ή συνοδός του, συμπίεζε τό λαδόχρατο και τό πετοϋσε όπου εύρισκε. Λαδοχαρτέα ή συμπεπιεσμένη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα, τώρα τό κατόλαβα. Και έν σιεφθής ότι θα συχνάζανε στο Ζάππειο πενήντα εξήντα παραμάννες και γιουβερνάντες, από δυό τρία τέτοια αδιάβροχα χαρτιά να πετοϋσε ή κάθε μια, φαντάζεσαι τί σκουπιδαριό θα μαζευότανε σε μιá έβδομάδα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτά τά σκουπίδια είχε προσέξει ό Μωραϊτίνης και τά είχε σατυρίσει σαν άνθη των άθηναϊκων κήπων με τίς βοτανολογικές τους κωμικές όνομασίες. Ένεπ' όμως όπου τό σκουπιδαριό ήτανε άπίστευτο, ήτανε οι άθηναϊκές έξοχές, όταν πήγαιναν έιδρομές οι άθηναίοι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Αυτό τό φαντάζομαι. Οί άθηναῖοι έκδρομεῖς, πηγαίνανε μέ τά έκδρομικά τους φαγητά, σέ πακεττάκια από λαδόχαρτο, κεφτέδες ταραμοσαλάτες, τυριά, μπουτανια έξοχικά πάλι σέ λαδόχαρτο καί όλα αυτά τά ~~έβα~~ λαδωμένα χαρτιά, τούς σπάγγους καί τά λιγδιασμένα κουτιά, τά παρατούσανε ένεῖ, σχηματίζανε λόφους από σκουπιδόχαρτα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Καί όταν ύστερα από δύο τρεῖς μέρες, πήγαιναν σ' αυτό τό μέρος άλλοι άθηναῖοι έκδρομεῖς, βρίσκανε σ' αυτόν τόν σκουπιδότοπο καί σύννεφα από μυῖγες καί άλλα διάφορα έντομα. "Ετσι, πηγαίνανε ~~παραπάνω~~ παραπάνω, αφήνανε κι' αυτοί τά λαδόχαρτά τους πού δημιουργούσαν νέα σύννεφα από μυῖγες, στήν Κηφισιά, στά Μελίσσια, στό δάσος τοῦ Χαλανδρίου, στήν Χελιδονοῦ, στήν Πεντελη, παντοῦ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Φαντάσου τί γινότανε. Κατάσπασις ήμιαγρία καί βάρβαρη. "Ομως οί έκδρομές δέν σταματούσανε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Καί δέν ήτανε μόνο οί κοσμικές έκδρομές, μά είχαμε καί τίς σχολικές καί τίς έκδρομές τῶν προσκόπων... Αύτες βέβαια, ήτανε οί όλιγώτερο ένοχλητικές από απόψεως καθαριότητας, γιατί οί πρόσκοποι, έπαιρναν μία νά ποῦμε στρατιωτική άγωγή καί φροντίζανε νά καθαρίζουν τόν τόπο, όπου είχανε στρατοπεδεύσει από τά σκουπιδόχαρτα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Πάλι καλά. Τό μεγαλύτερο κακό, πιστεῦω ότι θά γινότανε κάθε Καθαρή Δευτέρα, όταν συνηθιζότανε όμαδική, παναθηναϊκή έπιστρατεία στίς έξοχές καί μάλιστα, στίς κοντινές έξοχές τῆς 'Αθήνας όπως στήν Κολοκυθοῦ, στά Πατήσια, στήν Κυφέλη καί πιό κοντά άνόμη, στίς στήλες τοῦ 'Ολυμπίου Διός...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

'Ιδίως ένεῖ, στίς στήλες τοῦ 'Ολυμπίου Διός, όπου εύρισκες όχι μόνο λαδόχαρτα, μά καί χιλιάδες πορτοκαλλόφλουδες καί σπιμένα λεμόνια αλλά καί ένατοντάδες κουτιά από σαρδέλλες καί κατι άλλο άπίθανο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σάν τί ἄλλο δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν θά τό πιστέψης. Τραπουλόχαρτα σχισμένα σέ χίλια κομμάγια. Γιατί οἱ ἐκδρομεῖς καί ὑπαίθριοι συμποσιασταί, δέν ἤξεραν τί νά κάνουν γιά νά περάση ἡ ὥρα καί παίζανε χαρτιά.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω τί γινότανε. Ὅσοι τυχόν ἐχάνανε, παθαίνανε ἕνα εἶδος ἀ μ ό κ καί σχίζανε τίς τραπουλες. Ὡραία ἐκδίησις. Ὅμως τό τραγοῦδι δέν ἔλειπε ἀπ' ὅλες αὐτές τίς ἐκδρομές καί τὰ ὑπαίθρια γλέντια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Α ὄχι. Τό τραγοῦδι τραγοῦδι... Καί δέν ξέρω γιά ποιόν λόγο ἕνα τραγοῦδι πού συνηθιζότανε πολύ ἀπό τοὺς ἀθηναίους τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς, ἦτανε ~~ἀπαρτιωτικὸ~~ ἕνα ρομαντικό τραγοῦδι τό " 'Ἐνθυμήσου σκληρά... "

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ἐνθυμήσου σκληρά... Μάλιστα. Ἦτανε ἕνα παθητικό τραγοῦδι πού συνηθιζότανε στήν ἐποχὴ ἐκείνη. Γι' αὐτό, ἄς μᾶς τό θυμίσῃ καί σήμερα, ἡ καλή μας συνεργάτις ἡ Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ἐνθυμήσου σκληρά
τὴν ὠραία βραδυά...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἄς ἀφήσωμε ὅμως Γιάγιο μου τὰ σκουπίδια τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας νά ποῦμε κάτι ἄλλο, πιο ἐπίκαιρο. Μὴν ξεχνᾶς ὅτι περνᾶμε τὸν μῆνα Νοέμβριο καί κάθε Νοεμβριο, στήν παλαιότερη Ἀθήνα, ἔκανε τὴν ἐμφάνισί του στοὺς δρόμους, ἕνα περίεργος σύλλογος

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σύλλογος εἶπες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, δηλαδή τὰ μέλη ἑνὸς ἀμυπάριτου συλλόγου, ~~ἐνός~~ ἑνὸς συλλόγου πού εἶχε πολλά μέλη, χωρὴς νά ἀποτελοῦν σύλλογο ἐπίσημο, πραγματικό, ἐγχειριμμένο καί μέ καταστατικό.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅμοιολογῶ πὼς δέν καταλαβαίνω. Τί σοῦ σύλλογος ἦτανε αὐτός ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ Σύλλογος τῶν Ἀ π ᾶ λ τ ω ν.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σύλλογος τῶν Ἀπαλτων ; Δηλαδή τῶν ἀθηναίων πού δέν φορούσαν ποτέ πανωφόρι, παλτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς. Πρέπει νά αναγνωρίσωμε ότι σέ χρόνια παλαιότερα ὁ εὐμῶνας στήν Ἀθήνα, δέν ἦτανε ποτέ ὀριμὸς καί τσουχτερός.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτό τό ἔχω ξανακούσει.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λίγες μέρες τόν Νοέμβριο ἔπιανε κρῦο. Ἰδίως πρὸς τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου γιὰ νά μπορῆ νά λήη ὁ λαὸς τό κλασσικό του λογοπαίγνιο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Λογοπαίγνιο γιὰ τόν καιρό ; Γιὰ τό κρῦο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια. Θυμήσου ότι στίς 30 Νοεμβρίου εἶναι ἡ ὀερτή τοῦ Ἀνδρέου. Καί ὅταν πρὸς τό τέλος τοῦ Νοεμβρίου τύχαινε νά πιάσῃ κρῦο, ὁ λαὸς ἔλεγε ότι τό κρῦο ἀ ν τ ρ ε ι ὠ ν ε ι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πραγματικό λαϊκό καλαμπόρι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὑστερα λίγες μέρες τόν Δεκέμβριο, οἱ ἀθηναῖοι εἶχανε λιανάδες, μέ κανένα ξεροβόρι μιά δυό μέρες ἀπό τήν Πάρνηθα καί μερικές βροχοῦλες. Συνήθως πρὸς τὰ Χριστούγεννα ἔπεφτε κανένα φιλό χιονόνερο καί μπαίνανε οἱ ἀθηναῖοι στόν Γενάρη μέ τίς κλασσικές του λιανάδες, τίς περίφημες ἀπό τήν ἀρχαιότητα : Ἀλκυονίδες ἡμέρας

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τόν Φεβρουάριο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόν Φεβρουάριο, οἱ ἀθηναῖοι εἶχανε ἄλλο λογοπαίγνιο γιὰ παρηγοριά, λογοπαίγνιο πού ἦτανε σωστή παροιμία : ~~Πάττα~~

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτό τό ξέρω κι' ἐγώ. Λέγανε : Τόν Φλεβάρη κι' ἄν φλεβίση - καλοκαῖρι θά μυρίση.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά πού τό ξέρεις.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅμως ἐρχότανε καί ὁ Μάρτης μέ ἄλλη παροιμία : Μάρτης, γδάρτης καί παλουκοιάφτης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, μά οἱ ἀθηναῖοι λέγανε : Μάρτης εἶναι, ἄνοιξι μπήκε... Πόσον καιρό θά κάνῃ κρῦο ; Τρεῖς, τέσσερις, πέντε μέρες ; Θά τίς περάσωμε ὅπως ὅπως. Γι' αὐτόν τόν λόγο, τὰ παλαιά ἀθηναϊκά σπίτια - τὰ περισσότερα τουλάχιστον - δέν εἶχανε

έγνατάσται. γιά θέρμνσι, σόμπες δηλαδή, μέ σωήνες γιά τά κλασσικά σιδερένια μπουριά.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τώρα καταλαβαίνω. 'Απ' όλα αυτά, πολλοί άθηναίοι δέν χρησιμοποιούσανε πανωφόρι τόν χειμώνα καί ό λαός τουςείχε βγάλει : Μέλη του Συλλόγου τών 'Απάτων.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο πού μπή κες στό νόημα. Μήν νομίσης όμως ότι από οίκονομία δέν είχανε παλτά οί άθηναίοι. "Έχουν διασωθει μερικά όνόματα παλαιών εύπόρων άθηναίων πού δέν φορούσανε ποτέ τους έπανωφόρι. "Ένας απ' αυτούς ήτανε ό περόφημος χρηματιστής Φωτίου, πλουσιώτατος άνθρωπος, πού δ'ν καταδεχότανε νά φορέση ποτέ του έναπωφόρι, άλλος ήτανε ό Παναγής Σκουζές, βαθύπλουτος άθηναίος, τρίτος ό Δημήτριος Λαμπράκης, ό δημοσιογράφος ιδρυτής της έφημερίδος " Βήμα ", τέταρτος δέ καί κυριώτερος πού έθεωρεΐτο σαν Πρόεδρος του Συλλόγου τών 'Απάτων, ήτανε ό παλιός μας φίλος : Τίμος Μωραϊτίνης.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Σοβαρά μιλάς ; 'Ο Μωραϊτίνης δέν φορούσε ποτέ του έναπωφόρι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποτέ, ποτέ, ποτέ... Καί μάλιστα είρωνευόταθε ύσους κυκλοφορούσανε μέ παλτό. 'Ο ίδιος συνήθιζε νά λέη : Είμαι πρόεδρος του Συλλόγου τών άπάτων. "Άλλος ένας πού δέν φορούσε ποτέ του έναπωφόρι, ήτανε ό γνωστός μουσικοδιδάσκαλος καί συνθέτης ό Τιμόθεος Σανθόπουλος, ό όποιος χρησιμοποιούσε κι'ένα καλαμπούρι κατά τόν Μάρτιο, γιά τήν έλλειψη του πανωφοριού του. "Έλεγε : Τό τελευταίο κρύο είναι... πολύ της μόδας μάλιστα. Γιατί είναι της μόδας ; τόν ρωτούσανε. Διότι καί γαλλικά ή τελευταία λέξις της μόδας είναι : Ντερνιέ κ ρ ί... Τό τελευταίο κρύο...

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Έτσι, αφού άρνετοί εύποροι άθηναίοι δέν φορούσανε παλτό, ό βρίσκανε μία δικαιολογία όσοι φτωχοί δέν μπορούσαν ν' αγοράσουνε πανωφόρι.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ομως, υπήρχε στά παλαιά χρόνια, μιά τάξις συμπολιτών πού τίς παγερές ήμέρες του χειμώνα, γύριζε στήν 'Αθήνα μ'ένα πλεχτό σάλι στους ώμους. Οί δάσκαλοι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί είδικώς οί δάσκαλοι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είλικρινώς δέν ξέρω. 'Εμείνο πού ξέρω όμως είναι ότι έβλεπε ό άθηναίος ένα συμπολίτη μέ πλαχτό σάλι στους ώμους του, έλεγε μέ πεποίθησι ; Αύτός είναι δάσκαλος. Πρόδεξε όμως Γιαάγιο : Μόνο δάσκαλος καί όχι καθηγητής. Οί καθηγηταί φοροϋσαν έπανωφόρια. Καί είναι γνωστόν ότι όταν κάποιο δημοδιδάσκαλος, έπήγε στά πρώτα χρόνια στό Πανεπιστήμιο καί πήρε δίπλωμα φιλολογίας καί έγινε καθηγητής, ή πρώτη φροντίδα ήτανε ν'άποκτήση μέ αίματηρές οίκονομίες ένα άπανωφόρι πού θά τό φοροϋσε σ'όλη του τήν ζωή. Θέλεις καί κάτι συμπληρωματικό ; 'Ο δάσκαλος αύτός πού έγινε καθηγητής έλέγετο : 'Επαμεινώνδας... καί από τότε ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ήρώ τήν συνέχεια, ό λαός τό έπανωφόρι τό αποκαλοϋσε : Παμεινώντα. Κρυό έπιασε Βύρ Βασίλη, έλεγε κάποιος σ'ένα γνωστό του καί τόν κοτσάρισες τόν Παμεινώντα νωρίς νωρίς. Μά είναι πραγματική αύτή ή ιστορία του δασκάλου καί του 'Επαμεινώντα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν έχω άκούσει από παλαιό άθηναίο της συνοικίας Ψυρρή. Κι'άν δέν είναι άληθινή, έλλείπει άλλης λογικώτερας τήν δεχόμαστε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ομως έχω άκούσει ότι τό έπανωφόρι λεγότανε σέ χρόνια παλαιότερα καί τ α μ π ά ρ ο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαιότανα. Καί ξέρεις από ποϋ βγαίνει ή λέξις ταμπάρο ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θα είναι τούρκικη φαντάζομαι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, έγγλέζικη. Σκέφου ότι τυχαίως εύρησα σ'ένα άγγλικό έγκυκλοπαιδικό λεξικό, μιά λέξι : τ ά μ π α ρ τ
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Εΐπες : τ ά μ π α ρ τ ; Καί τί έσήμαινε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τάμπарт. Κοντός έπενδύτης τόν όποϊον έφερον οί άγγλοι εύ-
γενεις, κατάτόν παρελθόντα αϊώνα, ιδίως εις τά Έπτάνησα.
Καί σκέφου ότι αύτή ή λέξις ταμπάρο, μάς έχει έρθει στήν
Άθήνα από Κεφαλωνίτες καί Κερκυραίους

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά τότε είναι φανερό ότι είναι έγγλέζικη λέξις, γιατί πριν
άπό τήν Ένωσι τής Έπιανήσου μέ τήν Ελλάδα, στά 1863,στά
Έπτάνησα, υπήρχαν άγγλοι. Ήριετά όμως μιλήσαμε για τά
πανωφόρια καί καιρός είναι νά θυμηθοϋμε καί κανένα παλαιό τρα-
γοϋδι. "Ας αφήσωμε τήν Κλειώ νά τό διαλέξη μόνη της.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Ο Καραβοκύρης...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι όμως έχομε νά ποϋμε άνόμη για τά έπανωφόρια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σάν τί ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι πού άποδεικνύει ότι τό πολύ ψυχος δέν ήτανε συνηθισμένο
στήν Ελλάδα, οϋτε σε χρόνια παλαιότερα, οϋτε καί στ' άρχαϊα
χρόνια, γιατί δέν υπάρχουν λέξεις ελληνικές, καθαρά ελληνικές
πού νά υποδηλοϋν αύτό τό βαρύτερο ένδυμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό έπανωφόρι είναι λέξις ελληνική.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, αλλά μεταγενέστερη, δημιουργημένη λέξις, κατι πού φορα
κανείς από πάνω. Έπάνω - φόριον. Οί άρχαϊοί Έλληνες δέν τήν
ξέρανε αύτήν τήν λέξι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Υπάρχει ό μ α ν δ ύ α ς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ποιός σου ειπε ότι είναι ελληνική λέξις ό μανδύας ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί είναι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Π ε ρ σ ι κ ή. Τό μ α ν τ ύ, ένδυμα βαρύ πού φοροϋσαν οί Πέρ-
σαι έν καιρῶ ψύχους, λέγε τά αρχαιολογικά λεξικά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατό παλτό δέν σε ρωτάω γιατί είναι γνωστή γαλλική λέξις.
Π α λ ε τ ό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ομως τά γαλλικά λεξικά λένε ότι οί γάλλοι τήν έχουν πάρει
άπό τά όλλανδέζικα : Πάλτ - ρόν

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Η λέξις ρόκι, πρέπει νά εἶναι κάτι σχετικό μέ ρουχο,
"Όσο γιά τήν λέξι πάλι... ποιός ~~ξέρει~~ ξέρει. Λοιπόν ἐξο-
νυχίσαμε τά χειμερινά ἐνδύματα ἢ μήπως ξεχάσαμε τίποτε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξεχάσαμε τόν ντουλαμᾶ. Τόν εὐζωνικό ντουλαμᾶ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτός ὁ ντουλαμᾶς πρέπει νά ἔχη τούρκικη προέλευσι. Σκέφου
ὅτι τό ἀμπέχονο πού φοροῦσαν στό 'Αλγέριο οἱ γάλλοι στρατιῶ-
τες ἐλέγετο ν τ ο λ μ ᾶ ν
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ σωστά. Ντολμᾶν... πού πρέπει νά σημαίνει κάτι πού προφυ-
λάσσει, ὅπως οἱ ντολμᾶδες πού εἶναι κρέας τυλιγμένο σέ φύλλο
σάν νά ἔχουν ἓνα ἐπανωφοράκι ἀπό λάχανο ἢ ἀμπελόφυλλα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί σκέφου ἐπίσης τόν περίφημο κήπο τῶν σουλτανικῶν 'Ανακτό-
ρων στήν Πόλι : Ν τ ο λ μ ᾶ μπαξέ. Μέ ἄλλα λόγια δηλαδή,
μπαξές, κήπος, τυλιγμένος, κήπος περιφρασσόμενος, κήπος στόν
ὁποῖον δέν μπορεῖ κανένας νά εἰσχωρήσῃ ἐλεύθερα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ κωμική ὅμως εἶναι αὐτή ἡ ἱστορία. Ξεικινήσαμε ἀπό τά ἐπι-
ἐπανωφόρια καί τοὺς ἀπάλτους τῆς παλαιᾶς 'Αθήνας, γιά νά κα-
ταλήξωμε στόν Ντολμᾶ μπαξέ τῶν Σουλτάνων
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ἔτσι εἶναι. 'Η μιά κουβέντα φέρνει τήν ἄλλη καί ἡ ἄλλη τήν
παράλλη... Μιά καί μιλάμε ὅμως γιά τά ἐπανωφόρια, θυμήσου
ὅτι μετά τόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο, εἶχε φθάσει καί στήν
'Αθήνα ἀκόμη, μιά μόδια μέ μανίκια ρεγκιλάν, μανίκια
δηλαδή πού ἄρχιζαν ἀπό τήν βᾶσι τοῦ λαιμοῦ. 'Εμεῖς τά λέγα-
με ρεγκιλάν, ἐνῶ ἡ πραγματική τους ὀνομασία ἦτανε
Ρ ᾶ γ κ ι λ α ν, ἀπό τό ὄνομα ἐνός ἄγγλου στρατιωτικοῦ πού
εἶχε χάσει τό ἓνα του χέρι στόν πόλεμο καί παρήγγειλε στόν
ράφτη του ἓνα τέτοιο ἐπανωφόρι ὥστε νά μὴν φαίνεται ἀπό τό
μανίκι καί τήν ραφή του ἡ ἔλλειψις τοῦ χεριοῦ του.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνον αὐτό ; Θυμᾶσαι τά ἐπανωφόρια Μάικ Φάρλαν ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βέβαια. 'Εκεῖνα τά ἐπανωφόρια πού ἔχουνε ἀντί μανίκια δύο
μικρές μέρτες. "Ἦτανε κάποτε πολύ τῆς μόδας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι'αυτές τίς δύο μικρές μέρτες στήν θέσι τῶν μανικιῶν τίς χρωστᾶμε σ'έναν ἄλλον ἄγγλο στρατωτικό, τόν στρατηγό Μάικ Φάρλαν, πού εἶχε χάσει καί τᾶ δύο του χέρια τόν περασμένο αἰῶνα στόν πόλεμο τῶν Ἰνδιῶν. Τότε ὁ στρατηγός γιά νά μή φαίνονται δύο μανίκια δίχως χέρια, ἐπενόησε αὐτίς τίς μικρές μέρτες πού ἐκάλυπταη κάπως τήν ἀναπηρία του.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι'ἐγιναν πολύ τῆς μόδας ἀργότερα καί στήν ἀνδρική μᾶ καί στήν γυναικεία ἀμφίεσι. ἀνωφοράκι Μάικ Φάρλαν, λέγανε οἱ κομψές τοῦ 1900 καί καμαρώνανε μ'ἄλο πού εἶχανε καί τᾶ δύο τους χέρια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ πόλεμοι, πάντα λανσάρουν μόδες. θυμήσου τᾶ γυαλιά Μάικ Ἄρθουρ. Ἐπειδή ὁ στρατηγός Μάικ Ἄρθουρ φοροῦσε αὐτά τᾶ ἰδιορρυθμα γυαλιά, μόλις ὁ στρατηγός ~~εἶδε~~ ἐγινε ἐνδοξος καί διάσημος, ὅλος ὁ κόσμος φρόντισε νά μιμηθῆ τᾶ γυαλιά του

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἐεχνᾶς καί τόν ἀμερικάνο τόν Μποντ-γιόμερυ μέ τό κοντό του τό πανωφοράκι ; "Ὅλες οἱ γυναῖκες φόρεσαν μοντ-γιόμερυ πανωφοράκια γιά νά μιμηθοῦν τόν ἀμερικάνο στρατηγό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τώρα πιά νομίζω ὅτι τό ἐαντλήσαμε τό θέμα γιά τᾶ ἐπανωφόρια "Ἄς ποῦμε καί κανένα εὐθυμο τραγοῦδι, πού ἦτρε πολύ τῆς μόδας ἐδῶ καί πενήντα χρόνια.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βάζω στοίχημα ὅτι θέλεις νά θυμηθοῦμε τήν Τιτίνα... Ἡ Κλειώ θᾶ μᾶς τήν θυμίσῃ.

ΚΚΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνδοεῖα πιάνου) Γυρεύω τήν Τιτίνα
Τιτίνα, ὦχ, Τιτίνα
Γυρεύω τήν Τιτίνα
καί δέν τήν βρίσκω πιά...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι'ὅμως ξεχάσαμε κάτι... ἓνα ἄλλο θερμαντικό ἔνδυμα πού σ'ὄλες τίς γλῶσσες τοῦ κόσμου, ἔχει τήν ἴδια ὀνομασία.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποιό θερμαντικό ένδυμα έννοεις ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν κάππα. Κάππα τήν λέμε έμεις, κάπα οί 'Ιταλοί, κάπ' οί Γάλλοι, κάππα οί 'Ισπανοί, κάπ, οί έγγλέζοι, κάπε οί Γερμανοί. Πως διάβολο συμβαίνει αύτή ή συμπτωσις
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποτε τό εΐχα ερευνήσει αυτό τό θέμα και κάτι θυμάμαι. Οί έτυμολόγοι τής Οξφόρδης, ισχυρίζονται ότι ή λέξις προέρχεται από τήν λατινική *caput* πού σημαίνει κεφάλι γιατί αυτό τό ρούχο πιανει από τό κεφάλι, αφού έχει και κουκούλα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Λογικό τό βρίσκω αυτό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όμως υπάρχει και άλλη ένδοσις. "Ότι προέρχεται από τό γράμμα του έλληνικού αλφαβήτου *Κάππα* κεφαλαίου βέβαια, γιατί όταν θέλης μά κόψης ένα ύφασμα για να ράψης μιá τσοπάνιη κάππα, τό κόβεις μέ δυό φαλλιδιές, σαν να σχηματίζεις να χέρια του γράμματος Κάππα κεφαλαίου
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τι να σου πω ; Κι'οί δυό εξηγήσεις λογικές εΐναι και πιθανοφανείς. "Όπως και να 'ναι, έμεις σήμερα δέν φοράμε κάππες και δέν πολυσκοτιζόμαστε για τήν προέλευσι τής ~~Κάππας~~ ~~Κεφαλαίου~~ έννομασίας τής κάππας. Για τήν ώρα, ας τελιώσωμε τήν φλυαρία μας και ας φορέσωμε επανωφόρια από αύριο, γιατί νομίζω πώς ό Νοέμβριος άρχισε να άγριεύη... 'Η καλή μας φίλη ή Κλειώ, μπορείνά κλείση τήν συνάντησί μας μ'ένα τραγούδι.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μικρή μου άγαπημένη

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.